સાદાં ડ્રોઈંગ.

કર્ત્તા
ઉસમાન બચલ ડ્રો૦ માસ્તર
રાજકોટ.

કિંમત રૂ. ૦-૨-૦

सादुं ड्रॉइंग.

आरंभथी त्रीजा धोरण सुधीमां आपवाना पदार्थ
पाठोने माटे

कर्ता

उसमान अयल ड्रॉइंग मास्तर,
काठियावाड मेल ट्रेनिंग कॉलेज इत्यादि.
राजकोट.

संवत १९६१   सने १९०५

अमदावाद
युनियन प्रिन्टिंग प्रेस कंपनी लिमिटेडमां
मो. लीलाजरामणदासे छाप्युं.
किंमत रु. ०-२-०

પ્રસ્તાવના.

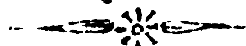
સને ૧૯૦૨ થી ગુજરાતના પ્રાથમિક ધોરણોમાં ફેરફાર થઈ તે નવાં મંજૂર થયાં; તેમાં પદાર્થ પાઠની સાથે ડ્રૉઈંગ પણ દાખલ થયું છે. પદાર્થ પાઠ આપતી વખતે તેનું ચિત્ર દોરી શકાય એવા પદાર્થો આલેખી બતાવવા જોઈએ. આ કામ શિક્ષક તથા શિષ્ય વર્ગને અઘરું પડતું હતું તે સહેલું કરવા સારૂં મે. કાઠિયાવાડ એજ્યુકેશનલ ઑફિસર સાહેબ બહાદુરે જે પદાર્થ પાઠ કાઠિયાવાડ એજન્સી માટે ઠરાવી આપ્યા છે તેને લગતાં ડ્રૉઈંગ આ નાની સરખી ચોપડીમાં આપવામાં આવ્યાં છે. આશા છે કે તે આપણા ગુજરાત તથા કાઠિયાવાડના શિક્ષક તથા શિષ્ય વર્ગને નવાં ધોરણો એક સરખી રીતે ચલાવવામાં સરળતા કરી આપશે.

ઉસમાન ખયાલ

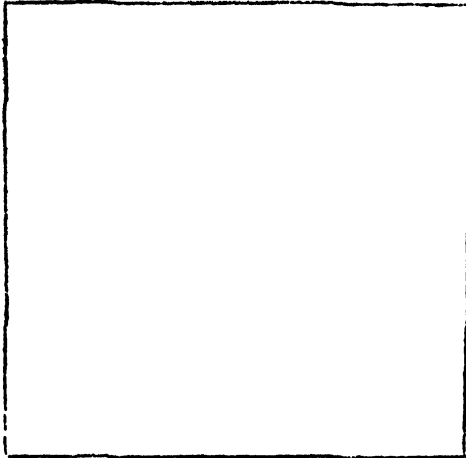
કર્તા.

બાળવર્ગ.

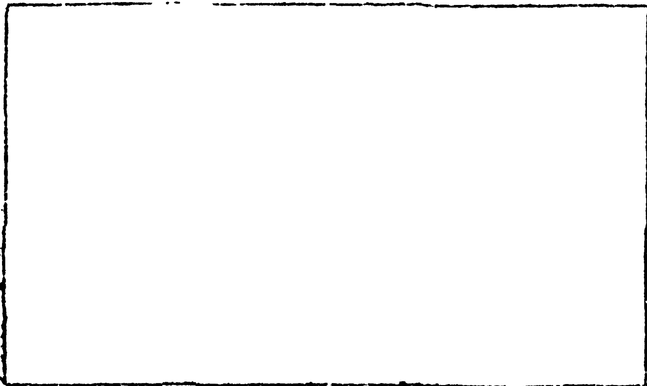
આ વર્ગમાં ૫થી ૬ વર્ષનાં બાળકો હોયછે, તેઓ કંઈ જોઈને નિયમિત ચિત્રો કહાડી સંતોષ આપે એમ તો ધારી શકાય નહિ તોપણ કંઈ વધારે સહેલું કામ તેમને આપી શકાય છે. માટે આ વર્ગમાં માત્ર ટ્રેસિંગ (વસ્તુની આકૃતિ મર્યાદા) રાખ્યું છે, એટલે બાળકો રંગ બજારની પેટીમાંથી ચોરસ, કાટખૂણ, ચોખૂણ, ત્રિકોણ આદિ લાકડાની તખ્તીઓ લઈ તે પોતાની સ્લેટ ઉપર ડાબા હાથે જોરથી પકડી રાખી જમણે હાથે પથ્થરપેન વડે તેની રૂપરેખા કહાડે. પથ્થર પેનને ઘણી તેજદાર અણી કાઢવી. અને જે તખ્તીનું ટ્રેસિંગ કરવું હોય તેને તે સ્લેટ અને એક સરખી રીતે લાગેલી રહેવી જોઈએ. જે લીટીઓ જ્યાં મળી ખૂણો થાય ત્યાં તેઓ કલ્પિતબિંદુમાં બરાબર રીતે મળે છે કે નહિ તે ઉપર શિક્ષકે ખાસ ધ્યાન આપવું. આ વર્ગ માટે એવાં ટ્રેસિંગ ૧૦ છે અને તેની આકૃતિઓ નીચે આપી છે.

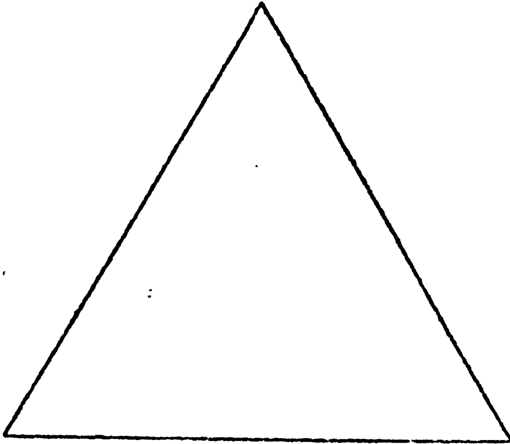
१ यॉरस.

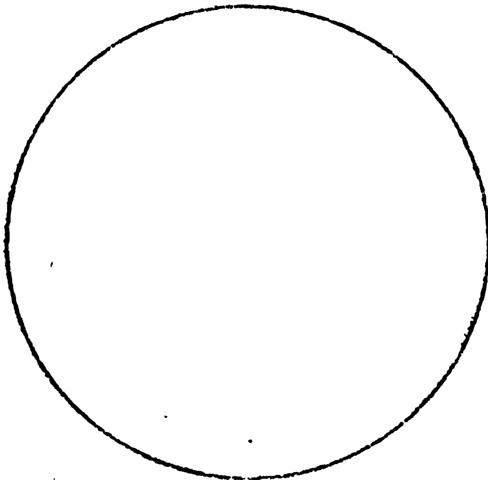
२ डार्म्स्ल स्टॉम्प्स.

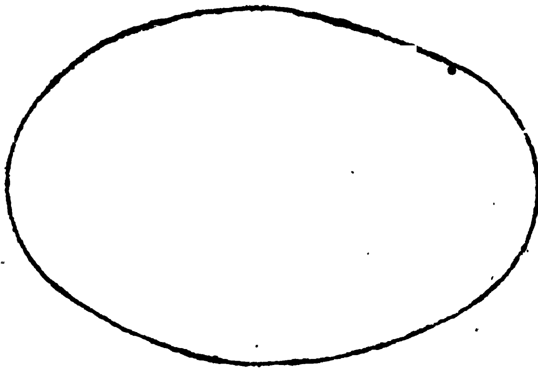
३ त्रिकोण.

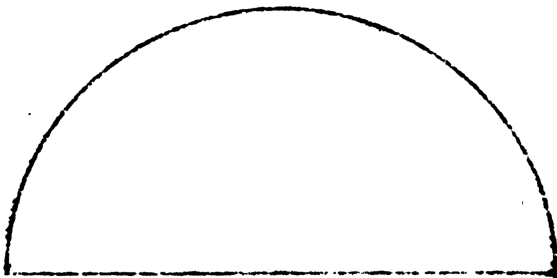
४ गोल.

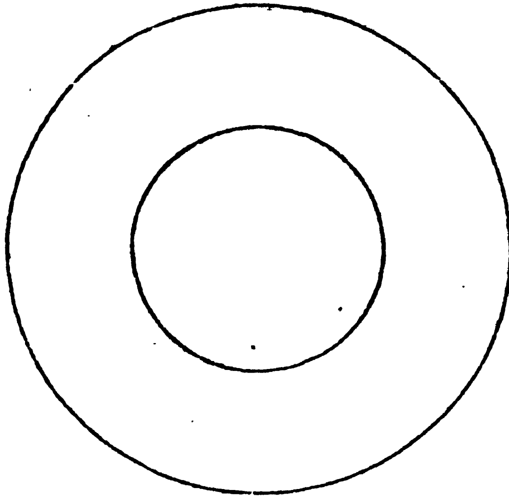
५ लंबगोल.

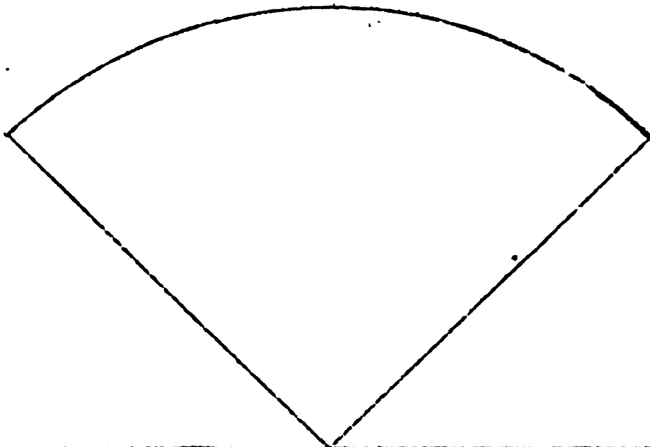
६ अर्धगोल.

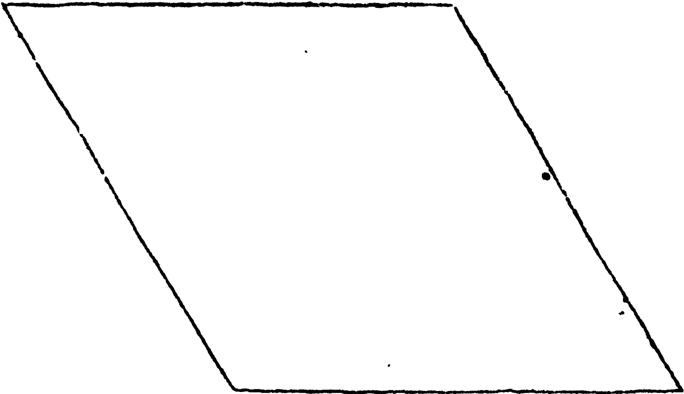
७ कंकणाकार.

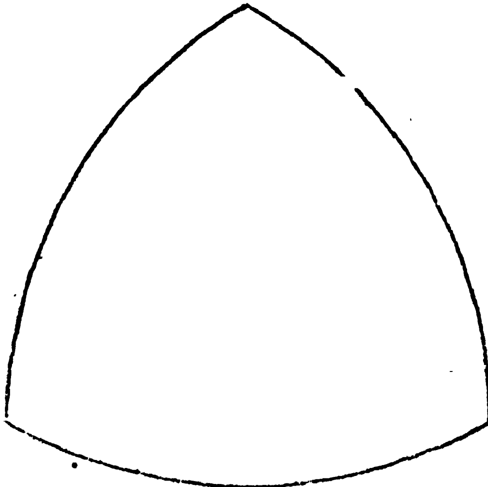
८ वर्तुल विभाग के सेक्टर.

९ रोम्बस.

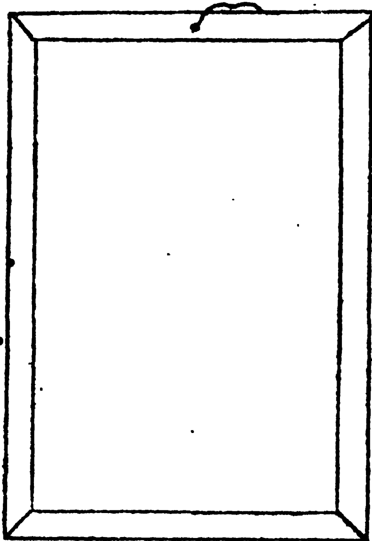
१० त्रिखंड.

ધોરણ ૧ લું.

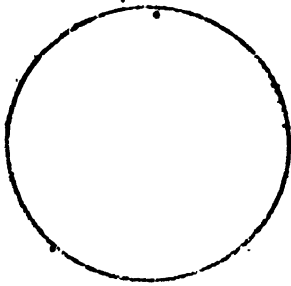
આ ધોરણમાં પહેલાં ૯ ચિત્રો ટ્રેસિંગથી અને બાકીના ૬ ચિત્રો ટ્રેસિંગ કર્યા વગર એમનાં એમ દોરવાનાં છે. તે પછી બીજા તથા ત્રીજા ધોરણનાં સર્વે ચિત્રો ટ્રેસ કરવાના નથી. આ ધોરણમાં જે ૯ ટ્રેસ છે તેમાંનાં ઘણાં ખરાં આગળ વર્ગથી કંઈક જુદા પ્રકારનાં છે, જેથી ટ્રેસની સાથે કંઈ હાથથી ચીતરવાનું પણ છે. જેમકે સ્લેટની રૂપરેખા ચીતર્યા પછી અંદર રેખા તથા દોરો વગેરે હાથથી કરવાં પડશે. એજ પ્રમાણે આમલીના ઝાડની બાહ્ય રેખા ટ્રેસ કરશો. પણ અંદરની લીટીઓ [illegible] રીતે ચીતરવાની છે. બનતાં સુધી એવા પદાર્થો પસંદ કર્યા છે કે તે ગામડામાં પણ સહેલથી મળી શકે. હાથનો પંજો ચીતરવામાં બાળક પોતાનો ડાબો હાથ સ્લેટ ઉપર સપાટ રાખે અને જમણા હાથથી પથ્થર પેન વડે તેની રૂપરેખા દોરે. તેજ તરહ ઝાડના લીટીઓ હાથે ઉપાડ્યા પછી પોતાની મેળે કરે. આ ધોરણની આકૃતિ ૧૨, ૧૩, ૧૪ તથા ૧૫ મી, આમાં તથા આગળ વર્ગ બંનેમાં આવે છે, પણ આગળ વર્ગમાં તે ટ્રેસ કરવાની છે અને આ ધોરણમાં તે હસ્ત લેખન (ફ્રી હેન્ડ) થી ચીતરવાની છે. જે વસ્તુનું ટ્રેસ પાટીમાં ન માય તે બારથી ઝીણા પાટીઆ ઉપર કરાવવું. જેમકે સ્લેટ તથા પેનસીલ હાથ.

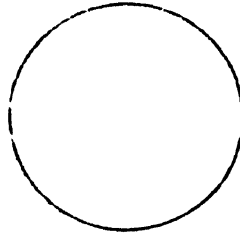
૧ સ્લેટ.

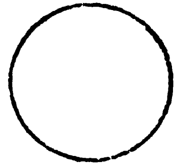

૨ આમલીનો કાતરો.

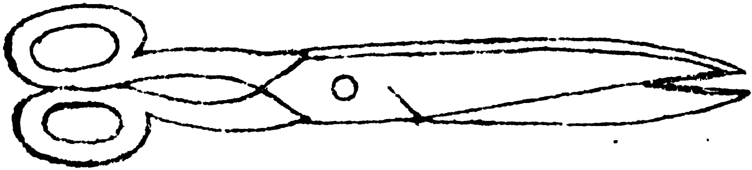
૩ રૂપિયો. પૈસો. પાઈ.

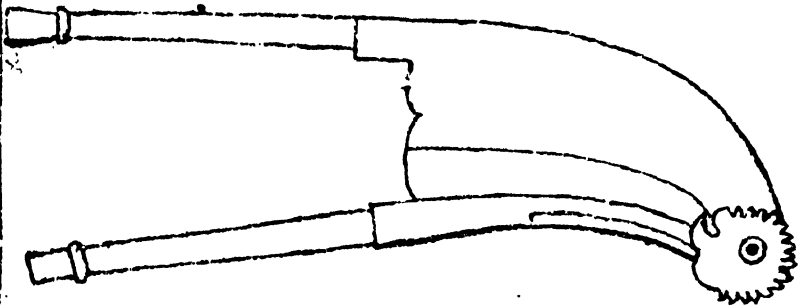

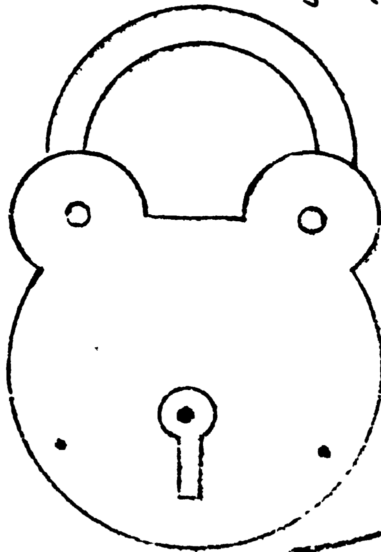

૪ કાતર.

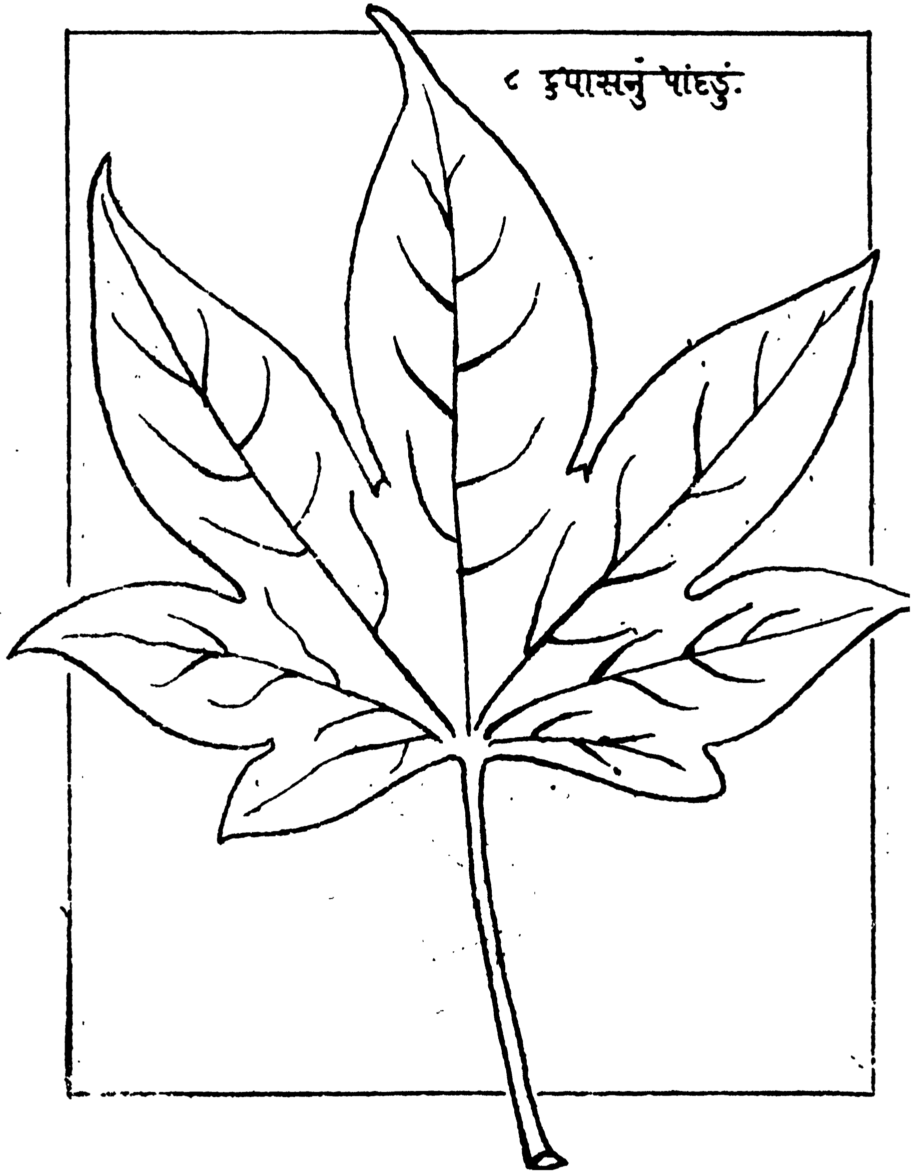

૫ સૂડી.

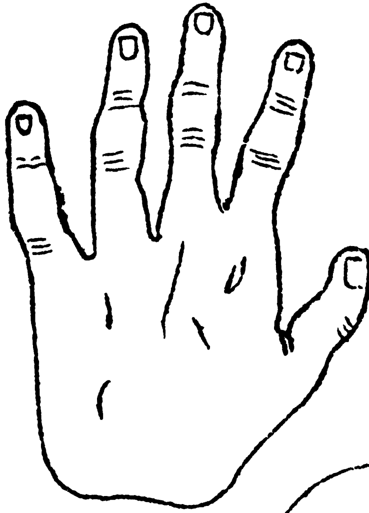

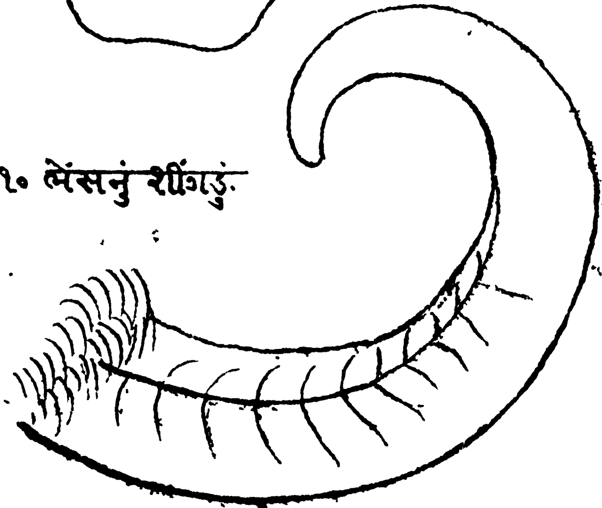
२ पीपळानुं पांदडुं.

८ कपासनुं पांदडुं.

૯ હાથનો પંજો.

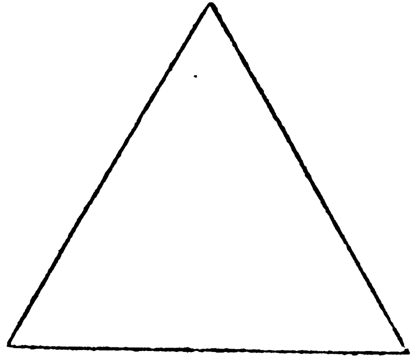
૧૦ ભેંસનું શીંગડું.

११ घोडानी पूछडी.

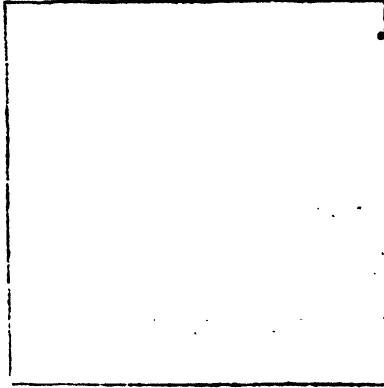
१२ त्रिकोण.

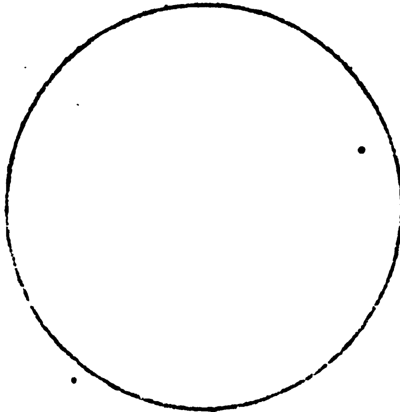
१३ काटखूण चोखूण.

१४ चोरस.

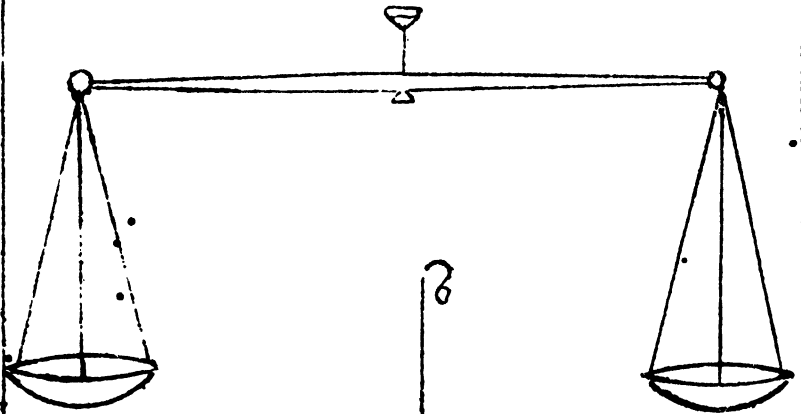
१५ गोळ.

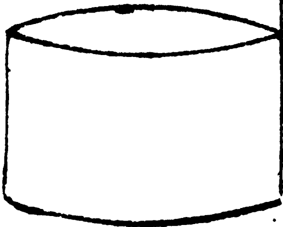
ધોરણ ૨ નું.

આ ધોરણ માટે ૨૦ ચિત્રો છે. દરેક ચિત્રમાં કઈ લીટીઓ આરંભમાં અને કઈ પછીથી દોરવી તે શિષ્યોને સમજાવવાથી બાળકોને સેહેલું પડશે. જેમકે માછલું દોરવામાં પ્રથમ એક લાંબી આકૃતિ દોરવી. તેમાંથી પછી મોઢું અને પૂંછડી બનાવવી, પછી પાંખો અને છેલ્લે ભીંગડાં. ત્રાજવામાં પ્રથમ દાંડીની બે તરફ સમાંતર આડી લીટીઓ દોરવી, પછી ત્રાજવાના છેડાનાં ટોચકાં અને તેમાંથી એક ઊભી લીટી, પછી તે ઊભી લીટીનો બંને તરફમાંથી લીટીઓ, પછી પલ્લાં. એ પ્રમાણે બીજાં ચિત્રો વિષે પણ સમજવું.

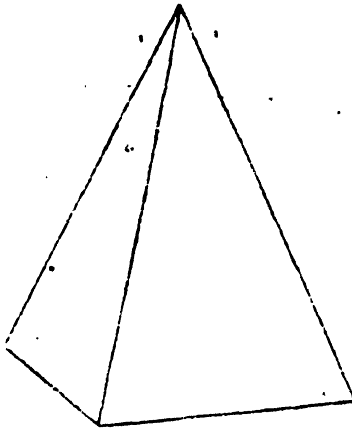
१ त्राजवुं.

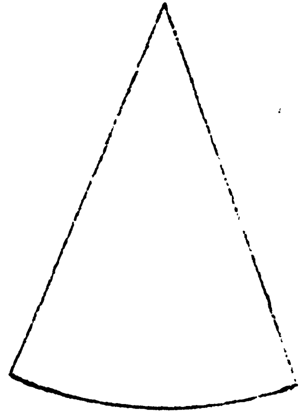
२ दूध मापवानी पळी.

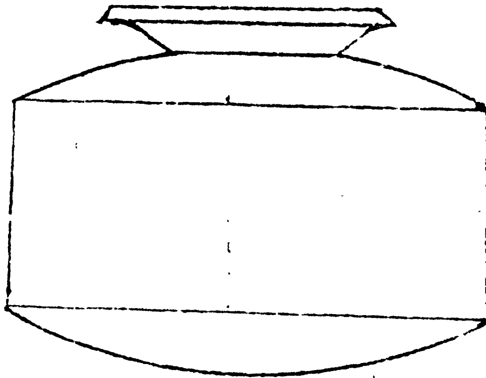
३ परामीड.

४ शंकु.

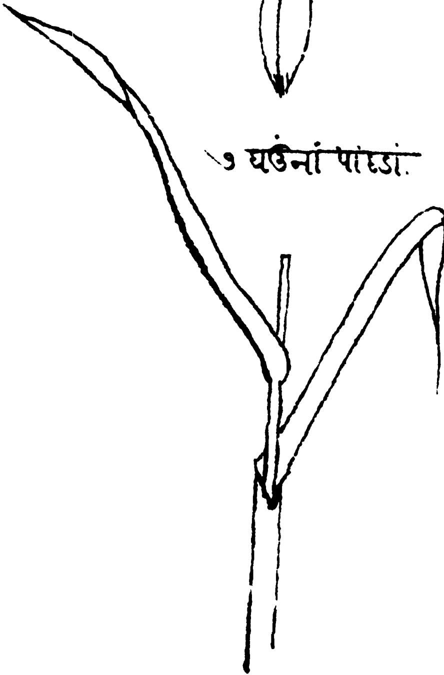

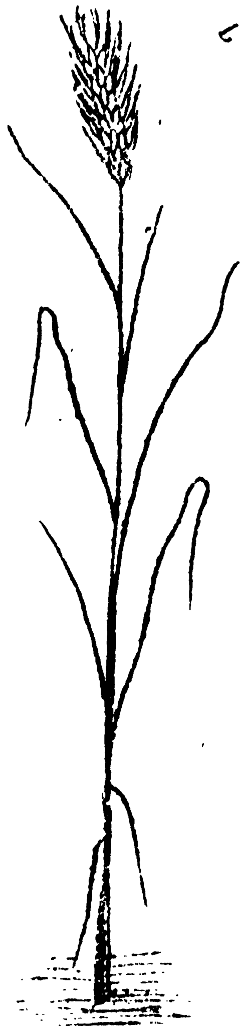
५ हांडी.

६ घउंनो दाणो.

घउंनो दाणों.

७ घउंनां पांदडां.

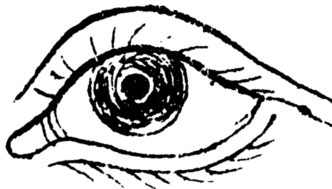

૮ ઘઉંનો છોડ.

૯ ગધેડાના પગનો
હાજડો.

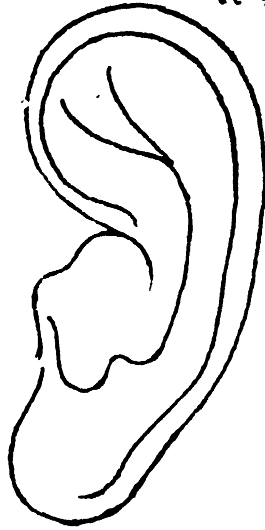
१० ऊंदर.

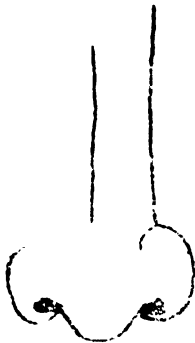
११ आंख.

१२ कान:

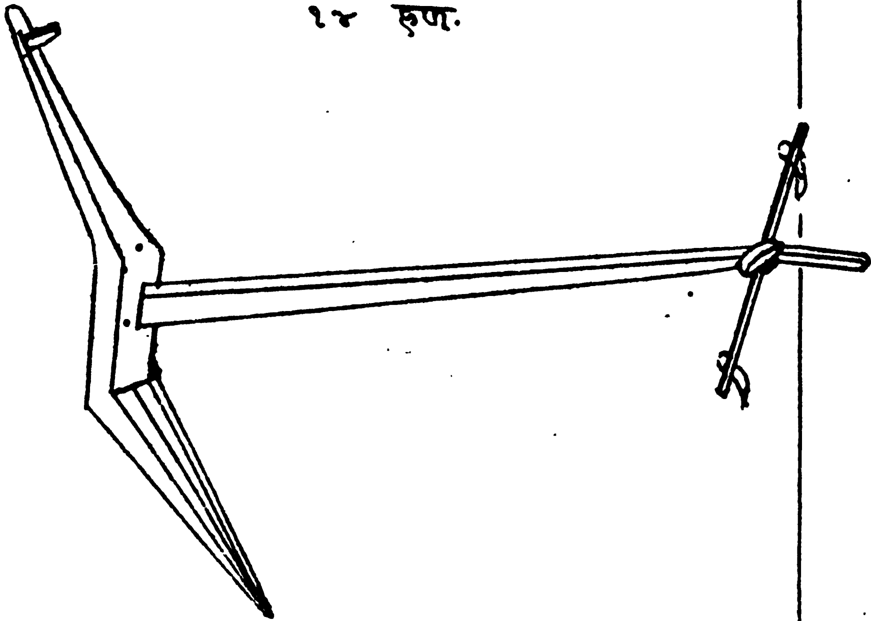

१३ नाक:

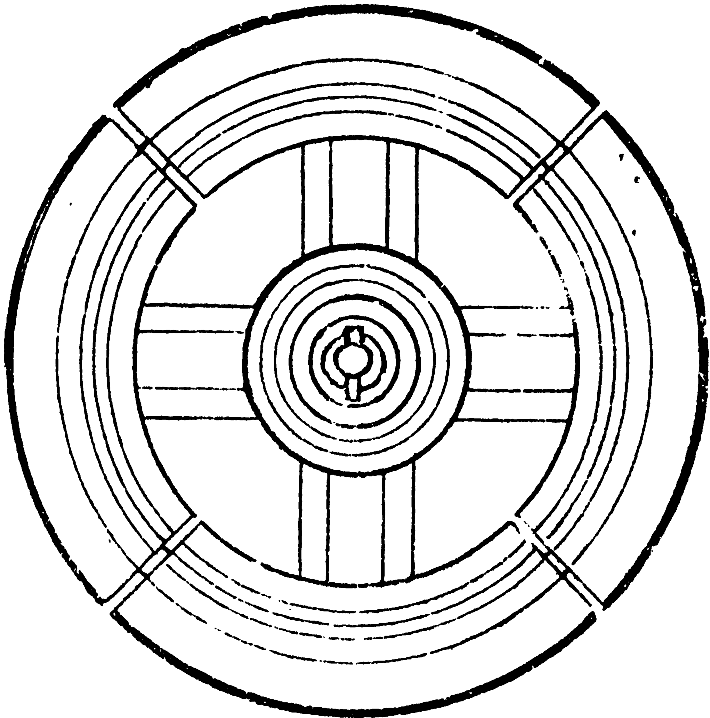

नाक:

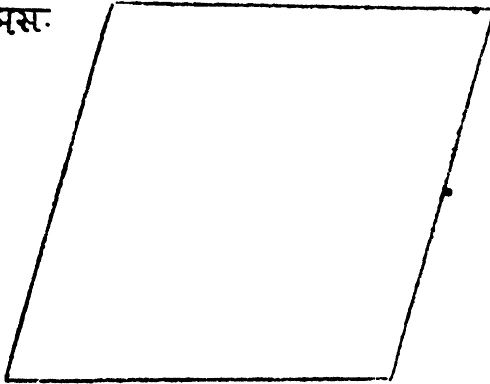

૧૪ હળ.

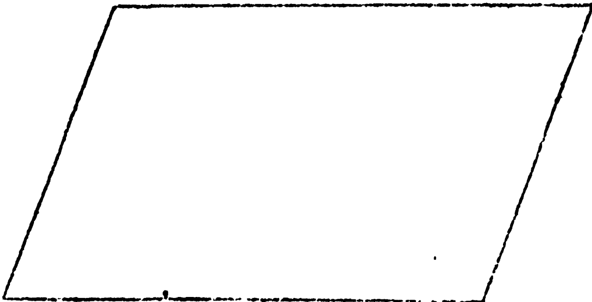
१५ गाडानुं पैडुं

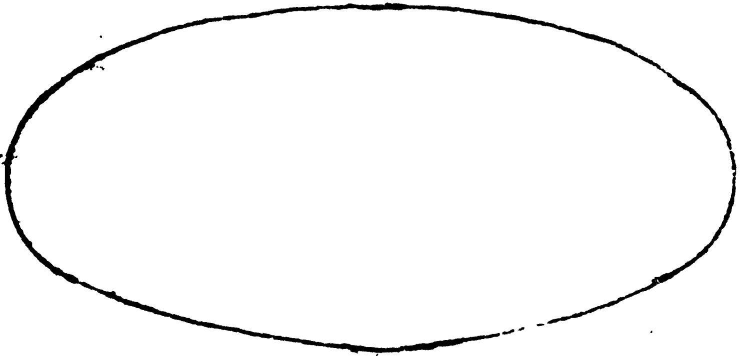
१६ रोम्बस.

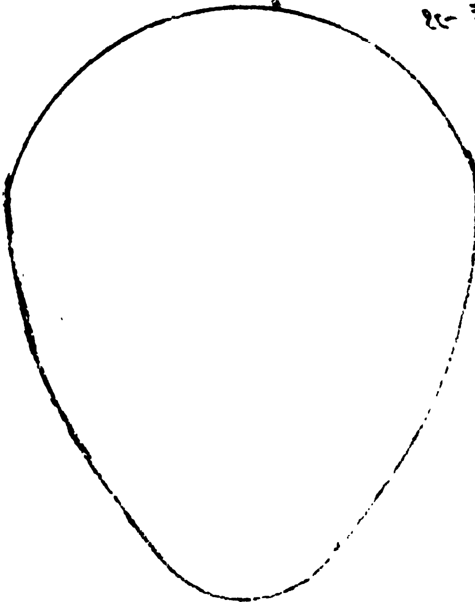
१७ रोम्बॉइड.

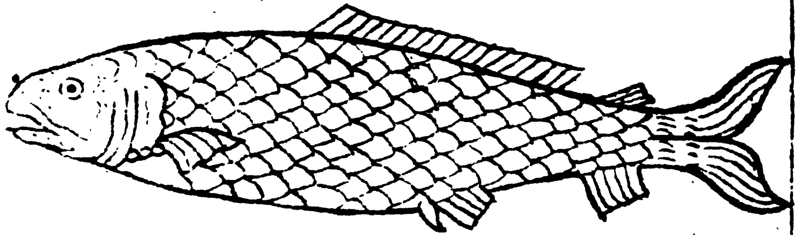
१८ लंबगोळ.

१९ अंडाकृति.

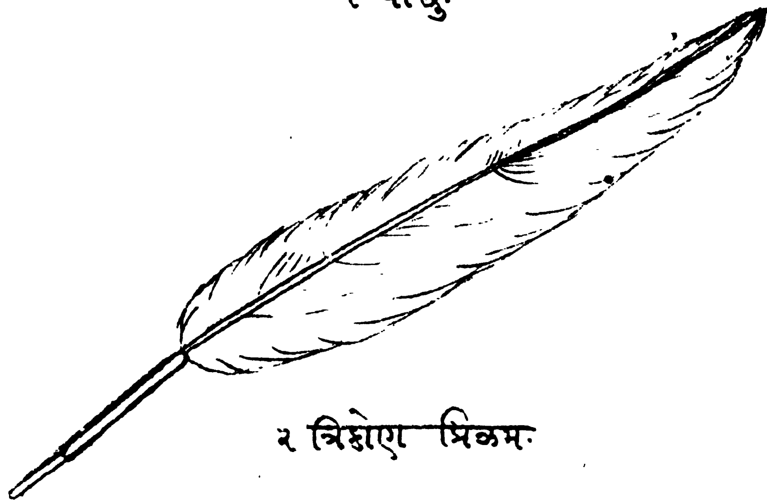
२० माछली. (अंडाकृति उपरथी.)

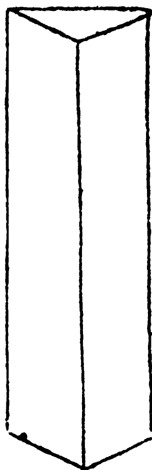
ધોરણ ૩ જાનું.

પદાર્થ પાઠનાં ચિત્રો સ્લેટમાં ચીતરાવવાં જેથી મહાવરો કરવામાં કાગળનું ખરચ થાય નહિ. આ ધોરણમાટે ૧૫ ચિત્રો છે તે નીચે આપવામાં આવ્યાં છે. હવે બાળકો કંઈક આગળ વધેલા જાણી આ ધોરણમાં પદાર્થ પાઠનાં ૧૫ ચિત્રો ઉપરાંત લોંગમન્સ ડ્રૉઇંગ બુક નં. ૧ લો પૂરો ચીતરી બતાવવો એમ ઠરાવ્યું છે. તે પેન્સિલથી ચીતરી બતાવવો. કેટલાક પેન્સિલથી ચીતરી પછી તે ઉપર શાહીની લીટીઓ કરે છે. પણ તેમ કરવાનું નથી.

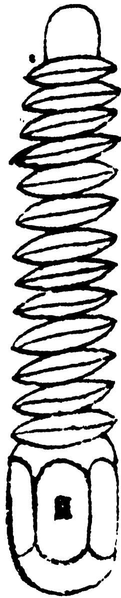
१ पीछुं.

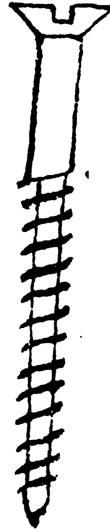
२ त्रिकोण प्रिळम.

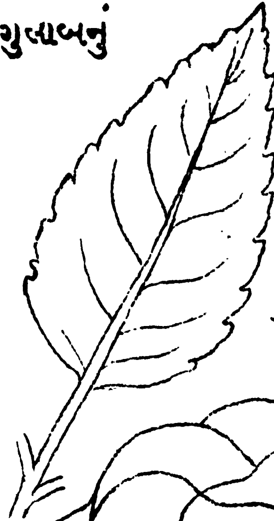

३. स्क्रू लाकडाना सांधानो.

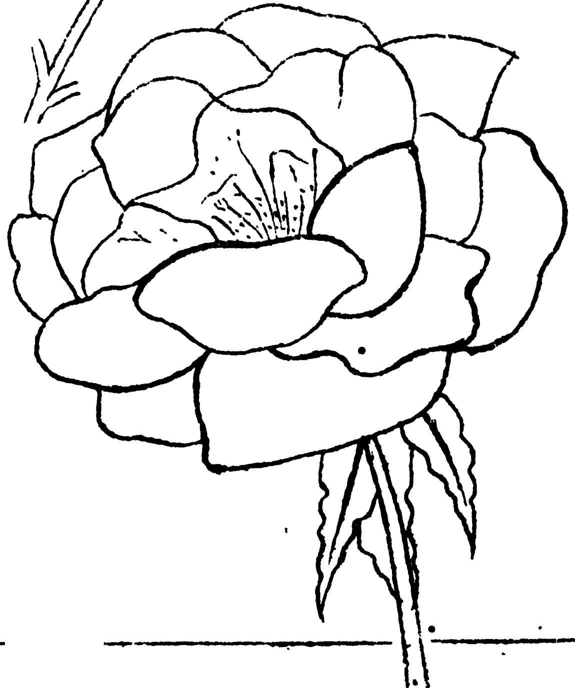

स्क्रू लोढानो.

૪ પાંદડુ ગુલાબનું

૫ ફૂલ ગુલાબનું.

૬ બંદુક (મેન્ટીની. આ બંદુકને ઘોડો અંદર હોયછે.)

